

А. С. Кисель
студ. IV курсу
спеціальність «Право»
Науковий керівник: к.ю.н., доц. Є. Д. Стрельцова

ІНСТИТУТ НЕДОБРОСОВІСНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ В МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ: ОСОБЛИВОСТІ КОЛІЗІЙНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Невпинний розвиток міжнародного приватного права зумовлює необхідність детального розгляду окремих його інститутів, зокрема, інституту недобросовісної конкуренції.

Актуальність обраної теми дослідження обумовлена, по-перше, усвідомленням загальносвітового значення конкурентних відносин як забезпечувального фактора функціонування ринкової економіки та, по-друге, інтернаціоналізацією ринкових відносин та їх правового регулювання.

Значну увагу питанню захисту від недобросовісної конкуренції, зокрема і під кутом зору міжнародного приватного права, приділили дослідники: О. О. Бакалінська, О. В. Безух, О. О. Джуринський, Р. Г. Щокін та інші. На дисертаційному рівні дана проблема досліджувалась науковцем Б. Ю. Ребришем.

Метою нашого дослідження є з'ясування визначення змісту «недобросовісна конкуренція» та її місця в системі правовідносин, а також особливостей колізійно-правового регулювання цієї сфери.

Передусім, зазначимо, що визначення недобросовісної конкуренції за правом України запроваджено у Законі України «Про захист від недобросовісної конкуренції», згідно з яким недобросовісною конкуренцією вважаються будь-які дії у конкуренції, що суперечать торговим та іншим чесним звичаям у господарській діяльності [1, ст. 1].

Далі, звернемо увагу, що недобросовісна конкуренція в науці розглядається як відносини змішаного характеру, які об'єднують в собі ознаки публічно-правових та приватноправових відносин. До останніх належать такі відносини, що виникають між суб'єктами з приводу притягнення винної особи до цивільно-правової відповідальності, оскільки вони передбачають наявність рівності та вільного волевиявлення суб'єктів [2, с. 306–307]. Розглядаючи ці відносини в якості предмету міжнародного приватного права, зазначимо, що мова йде про приватноправові відносини, пов'язані із захистом від недобросовісної конкуренції, ускладнені іноземним елементом. Отже, постає питання про необхідність застосування методу міжнародного приватного права – подолання колізій права різних держав через відповідні способи юридичного впливу: колізійно-правовий чи матеріально-правовий. Оскільки предметом

нашого дослідження оголошено колізійно-правовий спосіб регулювання недобросовісної конкуренції, зосередимося саме на його аналізі.

По-перше, існує необхідність встановити, колізійними нормами якого інституту міжнародного приватного права регулюватимуться відносини щодо захисту від недобросовісної конкуренції. Так, наприклад, у зарубіжних країнах найбільш поширеним є регулювання недобросовісної конкуренції правовими інститутами недоговірних зобов'язань; договірних і недоговірних зобов'язань та захисту прав інтелектуальної власності [3, с. 62]. При цьому виділяють такі основні способи формування колізійних правил щодо недобросовісної конкуренції, як прийняття нормативно-правового акту (у Швейцарії, Туреччині), формування судової практики (у Німеччині) та розробка рекомендацій міжнародних організацій [4, с. 13–14].

Відмітимо, що Закон України «Про міжнародне приватне право» не містить окремої колізійної норми, присвяченої захисту від недобросовісної конкуренції. Відповідні відносини регламентуються колізійними нормами інституту недоговірних зобов'язань, закріплених у розділі VII Закону України «Про міжнародне приватне право» [5, ст.ст. 48–51]. Належність відносин захисту від недобросовісної конкуренції до цього інституту пояснюється тим, що зобов'язання з недобросовісної конкуренції виникають незалежно від волі сторін, за відсутності договору. Проте, як вдало зазначає Б. Ю. Ребриш, доцільним було б виділення зобов'язань з недобросовісної конкуренції в окрему групу, оскільки вони включають у себе різноманітні дії та не повинні обмежуватись виключно питанням відшкодування шкоди. Науковець наголошує, що специфічними ознаками, які виділяють їх з-поміж інших недоговірних зобов'язань, є виникнення відповідних відносин внаслідок порушення прав значного кола суб'єктів (споживачів, постачальників), їх спрямованість на відновлення конкурентного середовища [4, с. 13].

По-друге, звернемось до основних видів колізійних прив'язок щодо зобов'язань з недобросовісної конкуренції, які містяться у колізійних нормах зарубіжних країн. Так, до них належать: закон місця вчинення правопорушення, місця настання шкоди, місця проживання сторін тощо. Крім того, в деяких країнах застосовується принцип тісного зв'язку та допускається можливість вибору права сторонами зобов'язання. Досить поширеною прив'язкою є закон місця знаходження порушеного ринку, що міститься у законодавстві Швейцарії, Австрії та ін. держав. Відповідно до Закону України «Про міжнародне приватне право» до відносин, що виникають з недобросовісної конкуренції, застосовується закон місця завдання шкоди. Ми підтримуємо думку Б. Ю. Ребриша стосовно того, що дана прив'язка не враховує специфічні особливості недобросовісної конкуренції, оскільки надає

суб'єктам можливість обирати конкурентне право, ігноруючи охоронювані інтереси. Використання такої колізійної прив'язки, як закон місця знаходження порушеного ринку, матиме ряд переваг, зокрема: створюватиме рівні умови для різнонаціональних суб'єктів, сприятиме захисту державою внутрішнього ринку [3, с. 190].

Підсумовуючи вищевикладене, ми дійшли наступного висновку: важливим завданням на сьогодні є визначення природи відносин з недобросовісної конкуренції та їх місця в системі міжнародного приватного права. З цією метою необхідним видається вивчення досвіду колізійно-правового регулювання захисту від недобросовісної конкуренції зарубіжних країн та аналіз вітчизняної та зарубіжної судової практики. З метою удосконалення діючого законодавства доцільною є відмова від жорсткої колізійної прив'язки – закону місця завдання шкоди – стосовно відносин у сфері недобросовісної конкуренції, оскільки така прив'язка не враховує багатьох характерних ознак цих відносин. Вважаємо, що вказана сфера потребує подальших досліджень з боку науковців та деталізації з боку законодавця.

Список використаної літератури

1. Про захист від недобросовісної конкуренції : Закон України від 07.06.1996 р. № 236/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 22.02.2019).
2. Ребриш Б. Ю. До питання про юридичну природу відносин, що виникають з недобросовісної конкуренції, у міжнародному приватному праві. Актуальні проблеми сучасного міжнародного права : зб. наук. ст. за матеріалами І Харк. міжнар.-прав. читань, присвяч. пам'яті проф. М. В. Яновського і В. С. Семенова. Харків, 2015. Ч. 1. С. 306–311.
3. Ребриш Б. Ю. Правове регулювання зобов'язань, що виникають внаслідок недобросовісної конкуренції, в міжнародному приватному праві : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Харків, 2017. 234 с.
4. Ребриш Б. Ю. Правове регулювання зобов'язань, що виникають внаслідок недобросовісної конкуренції, в міжнародному приватному праві : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Харків, 2017. 20 с.
5. Про міжнародне приватне право : Закон України від 23.06.2005 р. № 2709-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15> (дата звернення: 20.02.2019).